

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Cap. III. De suscipientibus Sacramenta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

CAPUT III.

De suscipiendis Sacramenta.

NI voluntatem habes suscipiendi Sacramentum, nulliter tibi illud confertur, Ni bene sis dispositus, illicite. Hæc quomodo se habeant, explicemus separatim.

§. I. Voluntas suscipiendi Sacramentum.

Vel de infantibus, ante susceptum usum rationis loqueris, vel de adultis, quibus inest usus ille,

Rationis impotentes.

2. Aio primo. Infantes, ad quos reducuntur ii amentes, qui nunquam compotes fuerunt rationis, valide suscipiunt quatuor Sacramenta, nempe Baptismum, Confirmationem, Ordinem, Eucharistiam. At invalide alia tria, nimirum Pœnitentiam, Extremam unctionem, Matrimonium. Ratio est, quia illa priora non requirunt, ad suos effectus, suscipientium voluntatem, sed solum capacitatem subjecti (nam propterea fœmina, quæ est incapax, nunquam valide ordines recipit) si aliàs rite ponatur materia, & forma Sacramenti, ut probatur in Tractatibus de singulis Sacramentis: at illa posteriora requirunt voluntatem suscipientium; Pœnitentiæ enim materia proxima sunt liberi actus pœnitentis, id est Confessio est dolore, remota sunt peccata commissa; Extremæ autem Vnctionis materia sunt reliquæ peccatorum. In Matrimonio denique debet adesse consensus Coniugum, quo se invicem tradunt, & acceptant, qui actus in prædictis infantibus & perpetuis amentibus esse non possunt.

Compotes Rationis.

3. Aio 2. Adultis, quibus integrum est posse libere consentire, invalide suscipiunt Sacramenta, nisi consentiant; multo igitur minus si assentiant. Ratio est, quia sic instituit Christus Dominus, ut scilicet non conferretur tanta gratia Sacramentorum, nisi volenti, quando adultus est, & velle potest.

4. Idem dic de iis, qui usum rationis habuerunt, quem deinde per amentiam amiserunt: nam, si dum erant sanæ mentis Sacramentum nullo modo petierunt, invalide illis confertur. Legatur S. Thom. 1. p. quasi. 68. art. 7. alique ut Vasq. d. 238. Suar. de Sacram. d. 14. sec. 2. Coninch. de Sacram. quasi. 64. art. 8. dub. 5. G. Hurt. de Sacram. d. 4. diff. 13. Castrop. 1. 4. tr. 18. d. unie. p. 12.

5. Nota illud (libere) debet enim esse consensus humanus: qualis certe non esset quando quis per vim cogerebatur, quia tunc esset is simpliciter, ut supponimus, involuntarius. Esset autem validum Sacramentum, quando per metum gravem quis Sacramentum susceperet, quia metus non tollit voluntarium, simpliciter ut explicuimus Lib. 1. in Decal. cap. 2. §. 5. sed excipere debet matrimonium, quia hoc ex metu gravi initium, invalidum est, ut ibidem docuimus, n. 24. & dicemus cum de Matrimonio, In lib. 8. tr. 3. de matr. cap. 2. §. 2. & tr. 4. cap. 6. §. 2. Ordo autem ex metu gravi initus, validus est, characteremque imprimit, non tamen sic ordinatus, nisi postea ratificet, ad continentiam servandam obligatur, quia quoad hanc debet intercedere voluntarium simpliciter, ut ibidem explicatum est universaliter, & dicemus cum de Ordine.

6. Nota præterea illud (nisi consentiant) ad quod factus est voluntas habitualis. Imo in cæteris Sacramentis (præter Pœnitentiam, quæ requirit pro materia proxima actus pœnitentis) sufficit voluntas interpretativa. Explico clarius. Habitualis voluntas est illa, quæ cum semel fuerit, adhuc revocata non est. Fac v. g. te voluisse baptizari, & hac voluntate non retractata, in phrenesim te abisse, dico, tunc adesse consensum tuum habitualem, & valide te baptizari.

A 3 7. Interpre

- I. Quando baptizatur solemniter.
- II. Quando conficitur Eucharistiam.
- III. Quando absolvit Sacramentaliter, de qua re dixi distinctius In Opus. meth. Confess. lib. 3. c. 5. §. 3.
- IV. Quando conficitur extremam unctionem.

V. Quando Episcopus initiat, seu consecrat Sacerdotes, An verò quando confert alios ordines, dependet ab illa questione; an alii ordines sint Sacramenta. Quoniam verò in lib. de Ordine dicemus Diaconatum esse certò Sacramentum, Subdiaconatum verò esse, in probabiliori sententia, item Sacramentum, horum collatio in mortali facta mortalem inducit culpam. De cæteris minoribus cum maior sit dubitatio, an sint Sacramenta, id, quod ibidem decernemus, est consequenter dubitatio, an hæc ii comprehendatur. Sed denique utrumque esse probabile ibidem dicemus, nec idem negabimus de Subdiaconatu.

VI. Quando idem Episcopus confert Sacramentum Confirmationis.

8. Circa prædicta nota, in sex Sacramentis Confirmatione, Eucharistia, Pœnitentia, Extrema unctione, & Ordine non fieri distinctionem, an conferantur privatim, an solemniter, quia in his semper Minister operatur, ut consecratur ab illa: at in Baptismo potest se habere ut laicus, quod est quando privatim baptizatur, sicut privatim semper se habet Fidelis in Sacramento matrimonii.

9. Nota item, Sacerdotem celebrantem Missam in mortali duo peccata committere, nam conficit Sacramentum, & illud suscipit in statu peccati, quod esse per omnes mortale insinuavimus modo, & §. sequenti latius explicabimus. Vnde satis non est ejusmodi Sacerdoti volenti aperire Confessario sua peccata, dicere, se communicasse in mortali, sed debet dicere, se etiam in mortali consecrasset, (vel utrumque includendo) se Missam in mortali celebrasse. Quod si is post consecrationem, contritionis forte actum eliceret, deberet expresse declarare, se solum consecrasset in mortali, nam propter actum dictum contritionis non commisit secundum peccatum, quod fuisset in indigna assumptione Communionis.

Nulla existente excusatione.

10. Prima excusatio ducitur à Charitate; Minister enim existens in mortali, quando in brevi morula non potest se conferere, & urget Collatio Baptismi, vel pœnitentiæ in proximè morituro, excusabitur, (testibus Delugo d. 8. de Sacram. n. 151. aliisq.ue) à peccato si baptizet, vel absolvat in mortali, ut à me probabiliter est explicatum, In Opus. de confess. lib. 3. c. 5. §. 3. n. præfertim 12.

11. Secunda excusatio ducitur à benignitate Dei in aliquo casu raro, de quo satis à me dictum est In Opus. de comm. c. 2. §. 10.

12. Tertia à levitate materiæ. Nam Diaconus, & Subdiaconus Evangelium, vel epistolam solemniter cantantes in mortali, & multo magis Clericus in minoribus, minorum Ordinum munera in eodem mortali exercentes, etiam si eorum collatio fuerit Sacramentum, non ut ait Leand. cum innumeris de ord. d. 2. q. 21. Delugo l. c. n. 152. peccant mortaliter, quia non habemus ex traditione, vel ex consuetudine, hæc iudicata fuisse gravem irreverentiam.

13. An saltem peccent tunc venialiter? Affirmant nonnulli cum Leandro de ord. d. 2. q. 18. & 22. Vasquez apud eundem ib. tamen cum aliis negat, quia nulli præcepto, vel consuetudini contraveniunt, quod certe probabile est.

14. In calce hujus §. lectorem moneo, aliquos aliter docere in prædictis: mihi tamen fuisse pro praxi satis probabilem, & profectò expeditiorem aliorum non ignobiliorum Doctorum sententiam ostendisse.

6 Liber I. De Sacramentis in genere.

7. Interpretativa voluntas est illa, quæ inhibetur, vel involuitur in alia voluntate. Fac. v. g. Catechumenum voluisse servare omnia Christi Domini præcepta, & item suscipere omnia remedia suæ salutis, atque hac voluntate non retractata, in similem phrenesim incidisse; dico baptizari posse, etiam licet, quia in illa voluntate adest interpretativè voluntas, seu consensus ad Baptismum: & illa necessitas periculi mortis licitam facit ejusdem Baptismi collationem.

8. Ex quibus vides Ministro, ut conferat Sacramentum, non satis esse voluntatem habitualement, vel interpretativam; requiritur enim, vel actualis, vel virtualis, quemadmodum supra explicatum est *In cap. 2. §. 1. num. 2.* Ut autem Sacramentum (præter poenitentiam) valide quis suscipiat, satis esse voluntatem dictam habitualement, vel interpretativam, ut jam hic explicavimus.

9. Hinc etiam intelligis rationem praxis quotidianæ Fidelium: Nam, quævis infirmis, quibus sive ob delirium, sive ob destitutos sensus mens deficit, non possit conferri Sacramentum poenitentiae: (hoc enim ut modò dixi *num. 6.* exceptum est) & solum ex sententia nonnullorum possit in iis casibus, quos *In Opuscul. de confess. leg. 2. cap. 10. §. 1. à num. 7.* plenè declaravi tamen in omnium sententia potest, & solet conferri Extrema unctio, immo, & Eucharistia, si non sit periculum vomitus, vel similis irreverentiæ, & clarè non constet, eos esse in statu peccati mortalis. Ratio autem est jam indicata, quia hi in professione vitæ Christianæ habent interpretativè consensum sufficientem ad illa Sacramenta suscipienda, etiam si de aliquo illorum, ut facile esse posset de Sacramento Extremæ unctionis, nihil audierint. Lege quæ dixi *In Opuscul. de comm. c. 5. §. 9.*

§. 11. Dispositio necessaria suscipiendi Sacramenta.

1. **V**el is, qui primis labiis Theologica doctrinam attigerunt, notum est, ad suscipiendam Poenitentiam, & Baptismum, præter voluntatem illa suscipiendi, sufficere hominem esse saltem attritum, si actuali culpa gravatur; alia alia Sacramenta suscipienda, oportere illa suscipiendam debere esse in statu gratiæ quæ obtinetur, vel per contritionem, vel per attritionem cum dicto Sacramento Poenitentia.

2. Quod si adultus nullum mortale commississet, & attritione quidem indigeret, ad suscipiendum Baptismum (licet haberet peccatum originale) sed solum opus ei esset actus Fidei, & Spei, seu Charitatis; siquidem attritio, & contritio solum versantur circa proprium personale peccatum, non alienum, quamvis alteri imputatum, ut est peccatum originale. Videatur Coninch. *q. 62. ar. 1. de Sacram. dub. 2. concil. 2. n. 27.* Super sunt autem difficultates tres.

De Attrito, accedente cum mortali, sed bona fide, ad Sacramentum.

3. Prima difficultas. An si quis accedat ad Sacramenta, bona fide putans, se omni peccato carere, cum tamen sit à culpa mortali maculatus, vel putans, esse contritus cum tamen contritus non sit, sed solum attritus, an, inquam, gratiam, & remissionem peccatorum, ex vi Sacramenti obtineat.

4. Respondeo, obtinere, quia is jam per attritionem avertitur à malo commissio, quamvis bona fide non cognito, & consequenter non ponit obicem gratiæ, & ex alia parte Sacramentum rite suscipit. Decens enim fuit ut Christus Dominus id concederet Sacramentis, quando bona fide, & sine obice à Fidelibus suscipiuntur. Lege Castrop. *tom. 4. tr. 18. d. unie. p. 13. num. 6.* citantem Navar. Suar. Coninch. & alios; & dicentem hanc esse Doctorum communem sententiam. Sed certe, universaliter non est, nisi probabilis, ut ego breviter significavi *In Opuscul. meth. comm. c. p. §. p.* adducens G. Hurr. & Valsq. eam negantes. Dico (universaliter) nam per poenitentiam, quando adest,

attritio, acquiritur gratia, & de extrema unctio cum de illa.

5. Quid si prædictus, ne attritionis quidem actum eliceret? Id autem non quæro de Sacramento Poenitentia, scimus enim omnes, saltem attritionem vtpote partem huius Sacramenti, pro ipso necessario omnino esse, sed de aliis Sacramentis.

6. Respondeo. Putat Coninch. *l. cit. num. 33.* & citat Scotum, & Caetanum; tunc Fidelem cum obicem dei & spei suscipiendam Sacramenta iustificari, gratiam recipere, quia supernaturalis actus Spei poenitentiam peccati commissi virtualiter continere videtur. Respondendum tamen est, non iustificari, nec recipere gratiam, quia nulla sit peccati remissio, absque poenitentia, habetur passim in Sacris Scripturis. At poenitentia virtualiter quidem, continetur in actu Fidei, vel in qua solum ad summum continetur Poenitentia rationata, sic: Si memor essem peccati, illud deest.

De accedente cum veniali ad Sacramentum.

7. Secunda difficultas. An qui accedit ad recipiendum Sacramenta cum peccato veniali peccet venialiter, spondeo. Non committere novum veniale, dicitur *In Opuscul. de comm. cap. 1. §. 4.* esse probabile, cum cum peccato veniali Eucharistiam suscipit; Multo magis idem descendit de cæteris Sacramentis, quæ te inferiora sunt Eucharistia. Hinc autem sequitur, non impediri productionem gratiæ, quia peccatum veniale stat cum gratia.

De accedente ad Sacramentum cum mortali, sed sufficiente dispositione.

8. Tertia difficultas petit pro curiosis brevem explicationem ejus quæstionis. An deus Sacramentum validum, & informe? Si enim deus, tunc erit, quod qui sine sufficienti dispositione ad Sacramentum accedit. Nam si tu adultus peccato mortali gravatus baptizaris, v. g. sine nulla contritione, vel attritione, sed cum voluntate quidem Baptismum recipiendi, sed valide recipis, sed gratiam non acquiris: Ecce quomodo validum est Sacramentum, sed informe, hoc est, sine gratia. Gratiam autem non acquiris, quia universali loquendo ad validitatem Baptismi satis est voluntas illum suscipiendi: at pro gratia per illum acquirenda debes insuper te disporre, removendo impedimentum; seu obicem dictæ gratiæ, vel per actum contritionis, vel in sententia probabili, per actum solius contritionis: Cujus Auctores vides apud Bonac. *l. 1. de Sacram. quæst. 4. p. 2. num. 2. & quæst. 6. p. 2. num. 13.* Neque enim gratia acquiri potest, nisi homo à suo peccato, ut modò dixi, idest ab inimicitia Dei per proprium actum avertatur. Quæstio igitur est, an si tu post Baptismum valide susceptum, sed modo dicto sine gratia, (quo peccato jam dixi, Sacramentum hoc validum est, & informe, idest gratia non informatum) an, inquam, si deinde vel te conteras, vel cum attritione suscipias Sacramentum Poenitentia, de peccatis, quæ forte commiseris post Baptismum, vel in dicta sententia probabili te solum atteras, acquiras ex vi Sacramenti Baptismi antea valide suscepti, gratiam, eamque non solum vi, & ad mensuram dictæ contritionis, vel Sacramenti Poenitentia, verum etiam ex opere operato, & ad mensuram Baptismi, jam antea informiter suscepti. Advertatur autem de mortalibus peccatis, quæ forte commiseris post Baptismum, semper esse necessarium vel contritionem, vel susceptionem Sacramenti Poenitentia, juxta ea, quæ infra lib. de poenit. cap. 1. dicta sunt. Quod igitur propositum est sub exemplo Baptismi, quæritur universaliter Theologi de cæteris Sacramentis.

9. Respondeo. Circa hanc quæstionem novem nino legi sententias. Prima est Valsq. *3. p. quæst. 16. d. 2.*

& Huc, d. 3. de sacram. diff. 8. concedentium hanc efficaciam soli Baptismo.

Secunda est Cui de penit. p. 5. eandem efficaciam concedentis Baptismo, & Penitentia.

Tertia, Covarruvias in cap. Alma Mater p. 1. §. 4. n. 25. omnibus, & solis Sacramentis imprimentibus Characterem, id est Baptismo, Confirmationi, & Ordini, quæ reiterationi non valent.

Quarta Sylvestri V. Baptismus, prædictis tribus Characterem imprimentibus, & item Penitentia.

Quinta Agidij Coninch. g. 62. de Sacram. art. 1. d. 5. n. 75. prædictis tribus Characterem imprimentibus, & item Matrimonio, dum durat idem vinculum, & denique Extrema. Vnctionis, dum durat eadem infirmitas; nam, cum nec illa, nec Matrimonium, & Extrema Vnctio, tunc reiterationi possunt, indicantur inquit, perseverare, & suum effectum, sublato obice, producere.

Sexta Suarii d. 28. de Sacram. sect. 6. quem sequitur De Lugo d. 9. de Sacram. n. 100. omnibus Sacramentis, præter Eucharistiam.

Septima Leandri tr. 1. de Sacram. §. 9. 7. citantis S. Th. Cætanum, Sorum, Bonac. si omnibus Sacramentis, quare non etiam Eucharistia.

Octava aliquorum apud Filliuc. tr. 1. n. 143. nulli prorsus Sacramento.

Non Castropalaui tom. 6. tr. 18. disp. unic. p. 9. n. 5. & 6. omnibus quidem Sacramentis, sed Eucharistia, solum, dum factæ species non sunt consumptæ in stomacho recipientis, & Sacramento Penitentia, si quando hoc possit esse validum, & gratiam non producere.

Hæc Doctores. Ego Dico primo, non esse negandum hanc efficaciam inesse Sacramento Baptismi, tum quia id ferè omnes Doctores (exceptis paucis) docent, tum quia probabilius est id colligi ex S. Augustino, apud Castropalaui, sed latina apud De Lugo l. c. contra Valq. tum quia Baptismo, cuius est asserere novam hominis regenerationem, statimque vitæ immutabilem Christiano religionis, maxime decuit hanc prærogativam conferri.

Secundo Dico, cautè Castropalaui modo dixi. sed si quando Sacramentum Penitentia possit esse validum, & gratiam non producere) nam multi negant id

esse posse. Ratio est, inquit, quia in Sacramento Penitentia pro necessaria materia sunt actus penitentis, id est confessio, & dolor, quo dolore iam avertitur penitens à malo peccati, & tollit obicem: quare si tunc addatur forma, quæ est Absolutio, iam Sacramentum erit ita validum, ut trahat reconciliationem cum Deo, atque adeo informe esse non poterit. Tamen quia non est improbabile in aliquo casu posse esse etiam hoc Sacramentum validum, & informe, ideo laudo Castropalaui loquutum fuisse sub conditione, Si quando, &c. Casus autem saltem ille esset, quando quis confiteretur sua peccata cum dolore, ducto ex peculiari motivo, sufficiente solum illa peccata quæ confiteretur. Confiteretur quis v. g. peccata turpia cum dolore, ducto à motivo talis turpitudinis, sed obliviscitur inculpate alterius peccati diversi generis, v. g. Blasphemiz. In hoc enim casu videtur confessio esse valida, quia iam adsunt partes necessariæ Sacramenti penitentia, nempe Oris confessio, Cordis dolor, & absolutio: at quia non adest dolor se extendens ad blasphemiam, non poterit blasphemiam remitti, quia, ut supra diximus, non potest remitti peccatum, nisi avertaris ab illo. Et ex alia parte, nec remitti possunt peccata illa turpia, quamvis confessa, quia non potest remitti unum mortale, sine alio: & ita in hoc casu non dabitur gratia, & consequenter Sacramentum hoc erit validum, & informe. Verum has Theologicas speculationes in Scholis disputandas, relinquamus.

§. III. An liceat petere Sacramenta ab eo, qui peccato mortali, vel excommunicatione gravetur?

1. DE hac quæstione, vide quæ dixi l. 5. de Decal. c. 1. §. 4. n. 36. & in opus. de comm. c. 5. §. 4.

§. IV. An liceat volenti suscipere Sacramentum indignè, illud ipsi ministrare.

Hæc difficultas agitur à Doctores sub illis terminis: an peccatori publico, vel occulto ministrari possit Eucharistia? Quam ego satis item explicui in Opus. de comm. c. 6. §. 6.

Finis de Sacramentis in Genere.

DE BAPTISMO.

LIBER SECVNDVS.

CAPVT PRIMVM.

De Materia, & Forma Baptismi.

MATERIA, est Aqua naturalis, seu elementaris, proxima, est Ablutio, Forma, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.

§. I. De Materia remota.

Materia remota certo sufficiens ad valorem Baptismi.

1. Anè ad valorem sufficit Aqua maris, fluminis, fontis, stagni, putei, cisternæ, pluviz.

2. Ros item, & proina non concreta, Aqua quæ ex vasculis conflatur, qualis est, quæ in hyemè ex parietibus illa aqua plenis subicitur ignis.

3. Præterea Aqua, quæ habetur ex nive, glacie, grandine liquefactis, Aqua decurrens ex balneo, quamvis odor sulfurei, Aqua expressa ex luto.

4. Aqua denique quamvis calida, quamvis frigida, quamvis odorata, quamvis aliquantulo crassiore & paulo luto immista, dummodo Aqua sit, & ad abluendum apta. Ratio omnium horum est, quia omnes prædictæ sunt aquæ naturales. Aquam, quæ fluxit à latere Christi Domini naturalem fuisse, censuerunt Sancti Patres, quare ad Baptismum satis, superque fuisset.

Materia remota certo non sufficiens.

5. Contrà, omnes alii liquores, qui ab aqua specie differunt, qualè est vinum, lac, mel, oleum, aqua, quam vocamus ardentem, seu aquam vitis, urina, lachrymæ, saliva. Hanc dubiam vocat cum Coninch. Castropalaui. de Bapt. d. unic. puncti. 3. n. 2. sed immerito, est enim certo insufficiens, sudores, aquæ quæ stillant ex incisione vitis, ex cucumeribus, ex pèponibus, &c. insufficientes sunt, quia non sunt aquæ naturales, seu elementares.

6. Aqua item, ita alterata, vel alio corpore ita immista, ut aquæ denominationem, naturamque amiserit, huc reducitur, ejusmodi est lixivium forte, ius, seu brodium.